

Välispoliitikat

Kuigi juba terve kuu on möödunud Korea sõja algusest, pole USA-1 veel korda läinud küllaldaselt sõjaväge ja relvi rindele toimetada, et kommunistide edasitungi seisma panna ja kavatsetud vastu-peatungile üle minna. See tõendab jälle kord kujuka selgusega, kui aeglaselt läheb ühe demokraatliku riigi ümberlülitamine rahuaegsest sõjaajasse olukorda. Esimestest kõhklemistest hakatakse aga juba üle saama ja USA võimas produktiooni-aparaat kohendab end 1941/42 a. eeskujul sõjamatmaterjalide tootmisele. General Motors'i üks suuremaid autotööstuseid ongi juba asunud tankide tootmisel.

Paralleelselt sõjanduste jälgimisega on lääneriikide pealinnades märgata poliitilise mõtlemisvõime järjekindlat tugevnemist. Peamiseks välispoliitiliseks küsimuseks onmõndil on, et kas on veel võimalik 3-dat maailmasõda vältida? Stalini järelandmatu vastus India peaministri vaheltsobitusel on tekitanud arvamist, et Krenl on õige enesekindl, s.t. veendunud N. Liidu sõjalisel üleolekus. Seda arvamist aitavad kahtlemata süvendada parajasti ilmuvad kirjutised, milles tuuakse orse jahmatamapanevaid arvusi diene allveelavade, tankide ja lennukite massproduktsooniist. Vene tankide rohkus ja kvaliteet Korea rindel mõistagi mõjub samas suunas. Samal ajal aga on küll tasapisi kuid järjekindlalt pinda võitmas arusaamine, et kui juba Venemaaga tuleb sõjeda, on väljaveatema võitmiseks praegu suuremad kui hiljem. Churchilli ise rõhutas oma hiljutises kõnes, et aeg ei ole mitte demokraatiate liitlaseks. USA töölisföderatsiooni president Green ütles koguni selgelt välja, et Korea sõda tähendab uue maailmasõja algust, ja et on vaid aja küsimus, millal see plahvatav suureks heitluseks, mis on mõõpääsamat. Teisel poolt aga kinnitavad mitmed USA asjatundjad, et kuigi sellised "väikesed sõjad" nagu Korea sündmused, killustavad USA jõudu ja tähelepanu, pidavat sellega leppima kui paratamatusega, kuna USA mingiks suuremaks kokkupõrkeks polevat ette valmistatud Oletatakse koguni, et sellised miniatüürid maailmasõdasid võib puhkeda veel teisigi, ilma et see veel tähendaks ametlikult sõda Venemaaga. Üldiselt aga tuleb konstateerida, et maailmakriis on astunud uude, akutusse faasi. Demokraatlik maailm ei semmu uue maailmasõja poole enam kinnisilmi ja täistopitud kõrvadega nagu senini.

UN-i üleskute oma liikmesriikidele Korea sõjakäigust aktiivseks osavõtuks, on näiliselt üksmeelest hoolimata seni jäänud hüüdjaks hääleks kõves. Ainult üheksa riiki on seni võtnud vaevaks vastata-lubadustega. Maa-väge, seda kõige vajalikumat abistamise liiki, ei paku aga keegi. Ainult Australaia tuldil hävituslendurid aitavad USA-1 kanda Korea sõjakäigu raskust. Eriti Briti valitsuse kõhklemine on USA avalikkuses avaldanud halba muljet. Kuigi on üldiselt teada, et Briti Imperiumi oma kuulsusriika ajaloo jooksul sõjalisel loogijoo poolest kunagi pole olnud armetumata olukorras kui just praegu, näib Atleel ja tema töölisvalitsusel puuduvat ka hea tahe. Ka Briti omaaegne kiirustamine Punase Hiina tunnustamisel, on uuesti võetud kriitika alla.

Euroopa elab juba võrdlemisi üldiselt Kolmanda Maailmasõja peatse puhkemise tähe all. Sellele meeleolule aitavad kaasa jätkuvad kuuldused sõjalistest ettevalmistustest Jugoslaavia vastu, millega seoses arvatakse ka Kreeka ründamist. USA kutsus kõiki

Näib, et Korea sõjas on ületatud madalpunkt ja ameerika üksused hakkavad kanda kinnitama. Sellele viitas kindral MacArthur'i deklaratsioon möödunud neljapäeval. Kindral rõhutas, et Korea sõja esimene faas on lõppenud ja ühes sellega on läinud ka kommunistide võiduvõimalused. Kui punased mürdsid läbi Hani jõe joonel lõuna pool Seoulit, siis nende võiduvõimalused olenesid võimalikust kiirest Lõuna-Korea vallutamisest. Seda nad aga ei saavutanud-ütles kindral.

Korea sõda on kestnud ümmarguselt kuu aega ja selle aja jooksul on Põhja-Korea motoriseeritud üksused vallutanud ligi kaks kolmandikku Lõuna-Korea pindalast. Kuid hoolimata oma välksõja taktikast ei suutnud nad otsustavalt läbi lõigata ameerika

riklaste ühendusteid Fusani sadamaga, kust kaudu toimub USA toetusvägede ja varustuse saabumine! Selle tätku on lahinguis raskelt kannatanud 24-dale diviisile saabunud toetusvägede kaks vanemat diviisi, teise maailmasõja kuulsusriika 1. ratsadiviisi (tegelikult-motoriseeritud diviis) ja 25. jalaväe diviisi. Lähemal ajal oodatakse mereväe dessantüksuste saabumist. Koos viimastega tõuseks Koreas võitvate USA vägede arv 50.000-le mehele, milline arv loob juba teatud eeldused kindlammaks vastupanuks.

Uued abiväed ei suutnud siiski punavägede rünnakut tõkestada. Kuigi rinde keskosas ameerikalised vallutused Yeshoni ja kirderannikul Yongdokil, mürdsid arvuliselt mitmekordses ülekaalus olevad punaväed hiljem läbi

Taejoni rindest ja ameerika üksused, keda ähvardas ümberhaaramise oht, taganesid välja Yongdongist. Korea poolsaare edelaosas aga liigub kiiresti edasi põhja korelaste rünnakuliik, et haarata Fusani sadamat lõunast. Näib, et selle ameeriklastele olulise tähtsusega järelevo sadama võivad päästa vaid uued väeosad, kui need suudetakse õigeaegselt kohale tuua ja rindele paistata.

Eestlasi võõrsil

*End. kauaaegne Kullamaa kõster Hendrik Anniko, kes oli riigikogu liige kristliku rahvaerakonna rühmas, on põgenikuna leidnud endale peavarju USA-s Baltimore, Hoolimata oma kõrgest vanadusest on H. Anniko kohaliku eesti koguduse kõster-organist.

*Baltimore eesti koguduse õpetajaks on Rudolf Troost. Koguduse juhatuses on: Georg Rosenblatt, Ernst Ise, Aleksander Leinjärvi, Rein Muremaa, Mihkel Suurman, Jaan Roosman, Ragnar Tõugas, dr. Paul Anniko (Hendrik Anniko poeg), Vladimir Helmt, Leonhard Paabo, Arnold Lepp, Helmut Johanson, Oskar Teeäär, Alvil Lõger ja Ernst Büttner.

*Dr. Karl Hallik on koos kahe läti arstiga määratud Ameerikas teenistusse Guami saarele, milline saar on teatavasti üks USA sõjalisi baase.

*Agr. Ervin Nõmmera määrati Rootsis Ultna põllumajandusliiklõõli assistendiks koosseisulisel kohal. Agr. E. Nõmmera on villa eriteadlane. Ta töötas varemalt Stockholmis lähedal Eldtomtas, olles seal kanakasvatuse juhatajaks.

*P. Ninemetsaga juhtus Kanadas, Lake Shore kullakaevanduses tööõnnetus. Ta jäi käitpidi kriisale alla, kaotades kaks sõrme paremal käel.

*Aleksander Paadil, kes elneb Kanadas, Brem Riveris, sattus töö juures jalg pakilde vahele, kusjuures mürdsu saarel.

*Vabadusriiti kavaler leitnant Huga Hakk töötab USA-s, Illinoisi osariigi usuteaduslikus seminaris.

*Oskar Seliaru, kes siirdus Ameerikasse ühes oma nukeatriga, on satunud Bostonis ebameeldivasse vahekorda tollivõimudega. Viimased tahavad Seliaru nukkudel vägisi tolli võtta, eeldades, et nukud ei kuulu "DP-seaduse" alla.

*Hendrik Niiend, end Tartu Grand Hotelli omanik, ostis hiljuti endale USA-s kinnisvara. Ta avab seal suvehotelli ja söökla.

*Endine tuntud Maanaiste Keskseltsi tegelane pr. Mari Martinson, kellel õnnestus oma kuue lapsega viimisel minutil Eestist põgeneda, elab nüüd emigrandina New Yorgis. Ta töötab ülemailmises Eestlaste Ühingu naistoomkonna juures.

*Kuiuldavasti on pr. Martinsoni abikaasa, põlvmeeste erakonna tuntud tegelane ja kauaaegne riigikoguliige Mart Martinson, kellel ei õnnestunud Eestist põgeneda 1944. aasta sügisel, surnud oma talus Viljandimaal, Parsti vallas tiisikusse.

*Helmi Ehasalu asutas Kanadas vaiba ja mööbliriide tööstuse koos ühe kanada ärimhega. Ülemailmises Eestlaste Ühingu naistoomkonna poolt kusutati ta konsultandiks rahvariidete ja korterisistituse alal.

*Eesti vanema generatsiooni kunstnik A. Eselon teotseb Kanadas, Torontos elukutselise kunstnikuna. Kuiuldavasti on kunstniku teenistus sedavärd rahuldav, et ta tahab enda korteriküsimust lahendada majaostuga.

Nädala sündmusi

*Ameerika sõjalaevade poolt märgati möödunud nädalal kolme tundmatu allveelaeva Hiina meres. Eeldatakse, et need on venelaste poolt põhja-korelastele antud allveelaevad, mille meeskondade väljaõppega olevat venelased juba mõnda aega tegelnud Rashini sadamas, mis asetseb 100 miili Vladivostokist lõuna pool. Kindral MacArthur'i peakorteri kindralsusel võeti ameerika-inglise merejõudude poolt ettevaatusabinõud tarvitusele allveelaevade ootamatu rünnaku vältimiseks.

*Viimastes võitlustes tähtsa raudtee sõjapunkti ja ameerika vägede peakorteri Taejoni linna pärast läks kaduma 24. diviisi ülem kindralmajor William F. Dean. Kindralit nähti viimati kibedama võitluse keskel, kus ameerika nõrgad järeleväed kaisid 24. diviisi taganemisele. Enne seda oli kindral Dean isiklikult puruks tulistanud vene tanki. Hiljem linna sisse-mürdnud vabatahtlik päästeüksus, mis koosnes tankide rünnakrühmast, ei leidnud kaduma läinud kindralist ja tema sissepiiratud rühmast jälgegi.

*Ameeriklaste poolt võeti neil päevil tarvitusele uued tankitõrja käsirivad nn. super-bazookad, mis läbistavad ka raskemate tankide soomuse. Uued "tankiruskad" tegid hästi läbi oma esimese tuleproovi. Kasutades neid, tulistasid järeleväed puruks 8 ründajate tanki.

*"Washington Star" teatab, et inglased olevat kahele rügemendile teinud korralduse kindral MacArthur'i maavägede toetamiseks Korea sõjas. Ka Pakistanis olevat lubanud saata 15.000 meest. Seni pole ametlikult poolt kumbagi: teadet kinnitatud.

*Sõjajõudude suurendamise kava kohaselt mobiliseeritakse USA-s 200.000 meest lähemal ajal. Neist 100.000 kutsutakse lippude alla kiirendatud korras.

*USA julgeoleku politsei poolt arreteeriti uus vene salakuulaja, 32-aastane insener Julius Rosenberg, kes olevat etendanud tähtsast osa vene salakuulamise aparatuuris. Rosenberg olevat vabrikumälik. Kummaline kogu asja juures tundub, et mees on 31. juulini väbatatud 100.000 dollarise kautsjoni vastu.

Atlanti Kaitsepakti riike üles kiirendama oma sõjalisi ettevalmistusi. USA ebaedu Koreas on põhjustamas lätalistiku hoiaku levinist Lääne-Euroopa masside hulgas, s.t. kommunistliku Venemaa maailmavalitsust aakatakse juba võima kui paratamatult õhtumaa allakäiku Spengleri enustuse kohaselt.

*23. mail arreteeritud Philadelphia keemik Harry Gold tunnistas ennast süüdi atomi saladuste vahendamises venelastele.

*Inglise salapolitsei peab jahti mehele, keda kahtlustatakse Portsmouthi laskemoona plahvatuses. Mees on saladuslikult kadunud oma korterist juba peale plahvatust. (Hiljasti uurib politsei inglise sõjalaevade (hävitajad) aset leidnud sabotaaži lugusid.)

*Belgia parlament võttis vastu otsuse, et kuningas Leopold, kes kuus viimast aastat elas väljaspool Belgia, kutsutakse tagasi Belgia troonile. Häletamisel sammusid sotsialistid ja kommunistid koosoleku saalist välja. Kuningas Leopold saabus Brüsselisse Dakota lennukil Genuast, kusjuures lennukil saatsid 9 diiis-võitlusalennukit. Kuninga julgeoleku kindlustamiseks oli lennuväli kaitsitud tugeva politsei-ahelikuga.

*Ameerika peakonsuli poolt tehti Türgi pealinnas Istanbulis elunevale USA kodanikele korraldus evakueerimiseks, kuna see võivat kujuneda ohtlikuks piirkonnaks. Korraldus äratas teatavat paanikat Istanbulis elunevate välismaalaste hulgas.

*Rahvusliku Hiina vaatlejate arvates tekib lähema kolme nädala jooksul kauge-idas uus sõjaline rinne kommunistliku Hiina algatusel. Vaatlejad arvates ründavad punase hiina väed enne prantsuse Indo-Hiinat kui Formoosat.

AMERIKA LOOMISEL TÄIEN-DUSKOOLIDE VÕRK

Hiljuti toimus New Yorgis suurem koolitegelaste nõupidamine, mis oli kokku kutsutud New Yorgi Eesti Haridusseltsi poolt. Nõupidamises võttis osa rida endisti koolijuhatajaid eesotsas koolinõunikudena. Koosolekul andis ülevaate eesti kooli rajamise katsete kohta prof. G. Saarpakk. New Yorgis ellu kutsutava täienduskooli õppekavasse otustati võtta emakeel, kirjandus, ajalugu ja maadeateadus, kuid ühtlasi ka rahvamängud, laulmine ja võimaluste piires ka rahvusparane joonistamine (rahvusmuusik, jne.).

Koosolekul valiti ameerika eesti kooli komisjoni järgmised pedagogid: prof. G. Saarpakk, koolinõunik O. Parlo, direktor K. Koljo, koolijuhataja A. Ruut ja lasteajuhataja E. Saa. Ülemailmises (üle USA-lisse) eesti kooli komisjoni valiti: dr. A. Roos, dir. K. Koljo, dir. K. Urm, koolinõunik O. Parlo ja dir. L. Ruumet.

Takistusi meie võimlejate välisturneel

Rootsist eesti võimlejate ühinguult saabunud teated kõnelevad, et eesti võimlejate välisajaloo edel kerkisid esile ootamatud takistused, mis ähvardasid muuta küsitavaks meie võimlejate osavõtu Schweitsi võimlemispidustust Baselis. Nimelt esitasid kolm Nõukogude satelliitriiki Tšehhoslovakkia, Ungari ja Jugoslaavia protesti Rahvusvahelise Võimlemisliidu ees eesti pagulasühina esinemise vastu, ähvardades esinemistelt ärajäämisega juhul, kui eestlased peaksid esinema. Olu korra teeb keerukamaks asjaolu, et ühisuse otsustamisel on kaalul sõna üldelada Rahvusvahelisel Võimlemisliidul, kuigi võistluste tegelikku korraldajaks on Schweits.

Olukorra selgitamiseks ja lahendamiseks sõitis eestlaste esindajana 11. juulil lennukil Zürichi Eesti saadik Rootsis H. Laretei. Rootsi eestlaste arvates õnnestus saadik Lareteil leida väljapaistev tekkinud olukorras.

Peale Schweitsi maailmavõistluste pidi eesti võimlejate Euroopa turnee jätkuma teatavasti Lääne-Saksamaal.

Kölnis, kus 22. juulil pidid algama Kölni linna 1900 aasta juubelpidustused. Ettenähtud kava kohaselt pidi eestlaste rühm esinema laupäeval 22. juulil 45-minutilise kavaga Kölni Vilhambaus koos kuulsate Hilda Senfi ja Medau võimlemisrühmadega. Kaas- esinejaiks on ka Kölni Spordiliidukooli naisülõpilaste rühmad. Eestlastele oli ette nähtud kõige ulatuslik osa õhtu raames. Pühapäeval, 23. juulil oli ette nähtud eestlaste esinemine Kölni staadioni peaväljakul, mille tribüünid mahutavad 60.000 pealtvaatajat. Eestlaste esinemist pidid kaasa elama ka 500 Saksamaa ja Belgia eestlast.

Kui need read trüki jõuavad, on eesti võimlejate Euroopa turnee oma esinemistele haripunkti ületanud. Kuid asjaolu, et eestlaste esinemise vastu protesteerisid Vene satelliitriigid, on meie rahva saatuse uuesti tõstnud poliitilise rambivalgusse. On ilmne, et see praeguse maailmapoliitilise olukorra juures ainult kasuks tuleb. See- ga täidab eesti võimlejate Euroopa turnee ka rahvuspoliitilist missiooni.

Eesti koloonia Seabrookis kasvab jõudsalt

Eesti kolooniale Ameerikas, Seabrookis, pandi teatavasti alus möödunud aastal, mil 400 eestlast asus tööle sellesse kõigilvija kasvatamise ja konserveerimise hülgelarni. Nüüd on käitise juhatus poolt antud vastutusi 80-le uuele eesti perekonnale, kellest osa juba saabunud. Seega suureneb eestlaste arv ümmarguselt 300 inimese võrra. Arvates siia juurde ka sieriigist Seabrooki asunud eestlasi, ületab eestlaste arv juba lähemas tulevikus 1000 piiri. See arv võimaldab eluoluise eesti ühiskondliku koondise loomist.

Kutsealadelt leidub siin kõige mitmekesisemate oskustega inimesi. Tööstustööline töötab akadeemilise haritlase kõrval ja endine linnaepa kaitsel tööliste huvist ametiühingu juhatuse. Rahvusgrupi rahvuskuuluriliste huvide eest hoolitseb kohalik eesti selts, mis on ühingu osakonnaks. Seltsi esimeheks on end. Viljandi linnaepa Albert Vilms. Näitlejaskonda esitab Estonia operi noorema generatsiooni lauljatar Maime Miido (Teder), kes on ühtlasi ka kohalikele laulukooride juhatajaks. Endistest kohtunik- kudest töötab Seabrookis G. Kuuskvere, kes rohkearvulise perekonna isana on rahul oma olemasoluga. Mitmed Sea-

brookis eestlased on endile autud ostnud, hoolimata sellest, et talvekuudel valitseb tõuseisak.

Rõumustavaks üllatuseks seabrooklastele on luteri kiriku ja kalmistu saamine oma kasutusse. Koguduse õpetajaks kutsuti M. Soovik Filadelfiast. Uuel eesti kalmistul on esimesed võistlused seabrooklaste oma puhkepaiga leidnud.

EESTI KIRJANDUST VÖÖR-KEELTESSE

UNESCO (Liitunud Rahvaste kultuurilisele koostöö erioorganisatsioon) algatas Londoni Pen-klubi kaudu mõtte kirjatada vähemtuntud rahvaste paremaid ilukirjanduslikke teoseid prantsuse ja inglise keeles.

Vastavalt sellele soovile valis Eesti Pen-klubi välja järgmised raamatud: E. Wilde "Mäeküla piinamises" ja "Mäehüda sõda," A. H. Tammsaare "Põrgupõhja uus Vanapagan," A. Gailit "Karge meri," K. Ristikivi "Roht- aed" ja V. Uibopuu "Keegi ei kuule meid." Nimestikust jäid välja A. H. Tammsaare "Tode ja õigus" ja A. Gailiti "Toomas Nipernaadi" põhju- sel, et Londoni tsentrum ei lubanud nimestikku võtta teoseid, mis varemalt ilmunud inglise või prantsuse keeles.

Punane luud kunstis ja kirjanduses

Ka kujutatavas kunstis ja kirjanduses pole Nõukogude Eestis toimunud "generalnaja ciska" kaugeltki piir- nud ainult Adamson Ericu ja Semperi isikutega, vaid punane luud on emale pühitud rea teisi vähemaid kaasa- joosikuid, kõnelemata eestlaslikuma orientatsiooniga inimestest.

Kujutatavas kunstis on juba mõne aja eest vaateväljalt kadunud väike- kasvuline "kunsti ja teatrikritik Leo Soonpää. Soonberg, hoolimata oma üliagarusest vanemate tegelaste "pal- jastamisest." Ka teine agar kaasajook- sik teatri- ja kunstiartistarvata Rasmus Kangro-Pool on emale pühitud.

Elamainitud meeste kõrval tundub teatava üllatusena, et kunstnikest on põlu alla sattunud ka partei liige R. Sagrits, kes veendunud kommunistina tegi kaasa kurikulausa juunipöörde. Sa- gritsa süü seisnevat selles, et tema oma maalides "moonutatav Nõukogude te- gelikkust." Rida kunstnikest on põlu alla sellepärast, et nad polevat esita- nud korralikku aruannet partei õhtuülikoolis käimise kohta. Viimati märgitud patuste hulgas nimetatuse punaste poolt omal ajal lugupeetud noorema generatsiooni kunstniku Priidu Avikut. Venaege Kalevipoja illustreerija P. Luhtene olevat eksinud parteilini vastu sellega, et ta "igno- reerivat kritikat." Need on vaid üksi- kud näited.

Nende kõrval ei tundu enam ülla-

tavana, et juba paar aastat valitseb vaikus selliste kunstnike ümber nagu oli seda omariiklusaastate silmapaist- vamaid maalijaid Johannes Green- berg, kes hindas ülekoige kunstniku loominguist vabadust. Ka kauaegne Tallinna kunstikooli õpetaja Günther Reinhardt, kes oli tuntud paendliku inimesena, on sattunud bolshevistikku rinnaku alla, kuna tema hoiduvat kõrval "ajakohastest tööülesannetest." Ainult kolm nime on jäänud puna- sele sõlale ja nimelt V. Ligu, H. Väli ja Keegi S. Skopt.

Kirjanduse alal tehtud "puhastuse" üks algatajaid on end. Tartu Kom- munismi" toimetaja Max Laasson. Puhastuse tulemusena on punase kir- janike liidu juhatausest kõrvaldatud F. Tuglas, kes alles mõni aasta tagasi sai professori tiitli. Ka omaaegsed üllaga- rad kaasaajookikud—Paul Viiding ja Mait Metsanurk on põlu alla, kõnele- mata Hugo Raudsepast ja vanast Lut- sust, kes ei suuda kuidagi pidada "partei liini" hoolimata püüdlikkus- sest.

Akadeemilistest kirjandusloolastest on põlu alla V. Altoja ja Taev. Kirjan- duslikku "paremikku" kuuluvad sel- lesid nimesed nagu Jakobson, Venemaa eestlane Leberecht, Männik, Toom- ing, Schmuul, ja kurikuulsad nausa- torid Debora Vaarandi ja Aira Kaal. Mis on saanud omaaegsest eesti lipu rüvetajast A. Hindist, pole teada.

Marie Under — tänapäeva ilmutus

Marie Underi valik-kogu ilmumine saksakeelses talles peakirja all, "Häal varjust," on äratanud laialdast tähele- panu saksajakirjanduses. Händu- suse luuletuskogu hindavate arvustus- tega pratavad saksajakirjanduskriti- kud ka Eesti traagiliselt saatusel. Osa kriitikutel leiab, et Marie Under väl- jendab oma rahva kannatusi luules, ühtlades aga luuletajana ka poliitilise mõttes kaugemale oma rahvuse piiri- dest. Kõikidest arvustustest jookseb aga punase joonena läbi, et Marie Under on erakordsete võimetega luule- taja.

Näiteks väidab ajakirja "Die Welt von Morgen" peatoimetaja, tuues ette rohksti tsitaate Underi tolkeko- gust, muuhulgas järgmist:

"Lüürika on kastumise sügavusse, mida ei suuda ära mõista mõistus. See sügavus on aga tõeliselt oma. Iga rida, mis avab akna tagamaale, on tähend- dusrikas. Arvustaja peatub Eesti traag- ilisel saatusel, leides, et see kunsti- loomingu, mis tuleb sealt mahakustu- tud maalt, on tugevam kui see, mil- lega lääne pool on vastatud samasug- sele saatusele.

Suures Kölni lehes "Allgemeine Kölnische Rundschau" nr. 60, s.a. kir- jutab R. Adolph järgmist:

"R. A. Schröder on kard kirjutu- tud: meie oleks veel vaezamad kui meie ei eviks oma luulejattare." Ma ei taha paremaid, helikivamaid värve oma tähelepänu juhtimise põhitõnile suure eesti luuletajajari M. Underi puhul kui celtoodud."

Andes A. Ranniti sissejuhatuse alu- sel ülevaate M. Underi loomingust ja hinnates tõlkija Herman Stocki voi- meid, kirjutab R. Adolph järgmist: "Igal pool ilmutub sõna kaudu sügav

naise hing, kõikjal tõuseb luule inimi- likkuse lauliks, mis keele ja maa piire ületades kõigi inimeste südamedes ha- rab ja vapustab ja soojendab, kes sel- leks on võimelised."

"Tema kaebamine kaotatud kodu- maa pärast ühendub igaveste väärtus- tennetuseks. Ja ta valu koge- mused muutuvad lohutuse viljaku- seks."

"Kõik kokku: Marie Underi avasta- mine Saksamaale on võit meile. Ja selle eest peame tänama H. Stockki."

"Badische Zeitungis" kirjutab dr. Hermann lehe kirjandusosas esikohal:

"Lahutamatu näib olevat seotud luuletajari isiklik saatuse-elamus ta rahva saatuse-elamusga, kelle uhke ja kaebav hää saab kuuldavaks luule- tajari häles. On midagi ennustaja- likku suurt ning sügavust selles naises, prohvetlikku teadvust, mille kau- du ta enese isiklik teadvus ühendub julgels, üleisikuliselt kutsumuse tead- vuseks."

"Manitsedes ja troostides kõneleb ta iseenesle ja oma raskesti katsutud rahvale. Luuletused "Jõuluterivus 1941," mis on pühendatud 1941. a. juunisi Venemaa le küüditatud 60.000 eestlasele, edasi "Mälestus ja tõotus" ja hulk teisi luuletusi on sedavisi mõis- tavad—Nendel Underi luuletustel on mitte ainult üldindividuaalne, vaid ülerahvuslik tähendus.—Kõige järgi, mida see ahtake kogu meie vahend- dal, tohime küll M. Underis näha tänapäeva ilmutust kirjanduses üldse."

Need on vaid üksikud väljaviitid saksajakirjanduse ja kultuurkriitike arvustustest, mis tõendavad, millise kaaluga luuletaja meie omane Marie Underi isikus.

Kuldujuja kasvatab USA-s seeni

Ameerikasse emigreerunud eestlased töötavad kõige mitmekesisemal tööala- del, alates nõudepesija ja luuamehe ning lõpetades ülikooli professori kohtadega. Kuid kõige kummaltisemale alale on saanudnu omaaegne eesti kuldujuja J. Kangur, kes saja kaas- maalasega on tööle rakendunud maail- ma suurimasse seente farmi, kus töö- tab üle 1000 palgalise tööjõu.

Farm asetseb New Yorgi osariigis, Catskillis, haarates enda alla tohutu maa-ala. Kui üksikuist seeneliikidest kasvatastakse Euroopas vaid shampin- jone, siis selles seentefarmis kasvata- takse kõiki paremaid söögiseente liike, alates shampinjonide ja lõpetades paruvikkudega.

Praegu töötab selles suurfarmis üle saja eestlase ja u. samapalju lätlasi. kellele farmi omanik Herman Knaut on annud vastutuse Ameerikasse tule-

miseks. Kohale saabujaile varus ta ka korralikud korterid, hankides sageli ka mööbli uutele asukatele. Nii on suuremad perekonnad saanud oma kasutusse omaette elamud. Võibolla tänuühiks selle eest ei teinud ükski eestlane kaasa käitistööliste streiki.

Rahvuslik ühisürituste teostamiseks taotleb kohapealset eesti koloonia eesti seltsi ellukutsumist. Ajutiselt juha- tuseks kuuluvad J. Kangur, A. Pirmma ja prl. A. Suurkivi. Meie tunane kuldujuja J. Kangur, kes eraelus on teatavasti loomaarst, loodab seente- farmis endale rakendust leida oma- erialal. Catskillis töötab bürooamet- nikuna kunstnik Julius Gentelen. Vääril märkimist, et eestlased ja meie lõunanaabritel on farmi omaniku juures hea nimi. Sellest tingituna lei- vad seentefarmis tööl isegi juhuslikud saabujad.

EESTLASTELE EI ANTA SOODUSTUST

Meie lehe 15. juuni numbris ilmus sõnum "Inglismaa eestlased saavad Austraaliasse asuda," milles märki- sime, et Inglismaa eestlased saavad Austraaliasse asuda ühel alusel inglas- tega, s.t., neil tuleks sõidu eest tasuda vaid 10 naela, kuna mtu osa kuludest kannab valitsus. Kõnealusel sõnumi avaldasime Rootsi eesti ajalehe "Eesti Posti" järgi.

Nagu nüüd selgub, ei vasta see teade tõele. Eesti Abistamiskomitee Syd- nesi pöördus vastava järelepärimisega Londoni eesti abistamiskomitee poole. Viimane omakorda pöördus Austra- lia Maja poole Londonis, kust teatati, et Inglismaa eestlastel on Austraaliasse ümber asumisel soodustuseks vaid see, et neil võimaldatakse sõita briti laeva- del, mis varemalt olid reservitud vaid briti emigrantidele. Teised briti emigrantidele antavad soodustused, nagu "assisted passage," ei kehti eesti emigrantide kohta.

AINULT INGLISE KEEL

avalikkuses emigrantide kõnekeeleks ja kõikide teiste keelte rääkimise seadusevastaseks kuulutamisel nõuab Res- erva Sõjaväelaste Liidu Robinvale osakond Milduras. Osakond kavatseb vastava esildisega järgneval nädalal peetava R.S.L. Victoria konverentsil esineda.

Meie segakoor Rootsis esikohale

Omaette uudsuseks kujunes Gäte- borgis mai all korraldatud rahvus- vaheline laulu- ja muusikavõistlus, millest solistide kõrval võitsid osa seitsme eri rahvuse laulukoorid. Peale eestlaste ja rootlaste esinesid laulu- võistlusel sakslased, prantslased, pool- laked ja itaallased. Eestlasi esindas Gäteborgi eesti segakoor Harri-Truusi juhatusel. Koor saavutas teenitud aplausi ja esimese auhinna publiku vahel korraldatud hääletamisel. Eriti meeldis kuulajaskonnale meie popu- laarne "Tuljak," mida tuli korrata.

Gäteborgi ajalehtedele arvustustes tõsteti eesti koor, võrreldes teiste kooride vokaalse tasemega, eriklassi. Esinemine ja korride-vaheline laulu- võistlus korraldati rahvusvahelise noorte klubi poolt.

KOLONEL ELIAS KASAK

kes Saksamaal USA-see emigreerus, in- terneeriti marakohasel ja viidi Ellis Islandile. Korraldajatel võib seal te- maga ühenduse astuda alles 3 nädala möödumisel. Interneerimise põhjusel on teadmata. Oletatakse salakäest. Kol. Kasak oli enne lahkumist Saks- maalt Eestlaste Keskesinduse esime- heks USA tooniis.

Report From The Kuznietsk Basin

Iron Curtain, nr. 172, Vol. IV, May 5, 1950. From Newsletter from Behind the

The following is the report of a German officer made prisoner by the Russians in May, 1945, in Czechoslovakia, taken to a POW camp in Andzharo-Sudzharsk in the Novosibirsk region and repatriated to Germany in December 1949. The witness speaks fluent Russian, was employed as interpreter in the camp and therefore had some contacts with the local population.

Andzharo-Sudzharsk is really two towns, Andzharka and Sudzharsk, which have been merged into one. There are about 100,000 inhabitants and the town has the form of one main street, 15 kilometres long. It is an industrial centre with two coal mines, "Sviet shakhtera," a factory of coal mine equipment, a glass works and a chemical factory manufacturing dyes.

There were two large convict camps at either end of the town and several smaller ones. The batch of POWs including the prisoner numbered 2,200 men and was housed in one of the large camps. The POWs were set to work in the mines alongside with the native population. Until 1947 they got no remuneration but from that year on until transfer to another camp their pay was the same as that of the Russians. 465 rubles of it were deducted per month per man for "board and lodging" and 70.85 per cent of the remainder was paid out to be spent as they liked. All work was paid on the piece work basis and the monthly earnings of the men varied considerably. Except for bread, vegetable and tobacco there was very little to buy in the town and prices were high.

The so-called "kettle-system" prevailed in the camp, there being nine "kettles" or rations. The smallest rations were for the sick and weakest; the larger the output of a man the higher he was shifted up the scale. The best-situated were the men who had some trade: locksmiths, mechanics, etc., who not only got the most food but also the highest salary. In the course of four years 40-50 per cent of the POWs died from undernourish-

ment and exposure; the exact figure is difficult to ascertain, as, on the one hand, it was forbidden to register deaths and, on the other, new POWs were brought to the camp from time to time. At first the camp had an armed guard, in 1947-1948 there was no guard at all (escape was unthinkable as the nearest settlements were hundreds of kilometres away and a German would have been spotted immediately anyhow), then a strong guard with police dogs was suddenly provided.

Discipline in the camps was very strict and punishments heavy for the most paltry offences. E.g. a man who sent a letter to his fiancée with a repatriant was sentenced to 2 x 25 years of forced labour, five men who had stolen some potatoes (21 kg in all) from a nearby kolkhoz field got 15 years each, some others who had picked a few handfuls of ears of corn got 5 years, etc. At the same time the witness saw large fields still unharvested in the middle of winter at Yarga which is some 150 km from Andzharo-Sudzharsk. Incidentally, war booty machinery from Germany in large quantities was rusting and decaying all around the little town where the main industry was a gun factory which was out of bounds to everybody except the workers.

It is impossible to say anything definite about the output of the coal-mines at Andzharo-Sudzharsk. All the data published about it were in per cent of the plan fulfilment. Such percentages figured often in the so-called "wall papers" owing to Socialist competitions. The two local mines competed with each other, the trust administering them competed with a neighbouring trust, the Kuznietsk Basin with the Donets Basin, etc. Every undertaking also had a wall paper including the MVD administration of the camps whose paper was called "Chekist na stroike" (The Chekist on Construction). The mines were fully modern as regards equipment but, according to some miners from the Ruhr among the POWs, output was ridiculously small. One of the

Uncle Joe: "Don't worry, it's only a dream!"

LETTERS

The Estonian Relief Committee is holding letters for following countrymen:

Mr. Aleksander Aland.
Mr. Arnold Allik.
Mr. Harald Antsmik.

Mrs. Nora Arvak.
Miss Dina Arzibashev c/o Erica Laor.
Miss Antoonia Ernits.
Mr. Frieman.
Mr. Vilbert Haak.
Mrs. Herta Heinis.
Leida Heister.
Ella Jalast.

Mr. Ilmar Jalast.
Miss Leida Janno.
Mr. Karl Kald.
Mr. Endel Kardi.
Mr. Leo Kool.
Mr. W. Koder.
Mrs. Linda Komussaar.
A. Kreekmann.

Miss Vera Krums.
Mr. August Kübarsepp.
Erna Leht.

Mr. Harry Lankus.
Mrs. Johanna Mark.
Miss Ilvi Meimer.
Mr. Lembit Mäetamm.
Miss Lya Mägi.
Mr. Voldemar Nahkur.
Mrs. Anette Nahkur, born Kippar.
Family Eduard-Lydia Noormets.
Mr. Fred Nurmet.
Aino Oru.

Mr. Lennart Paabo.
Mrs. Helene Pajo.
Mr. Jüri Piiraja.
Fam. August-Johanna Pungar.
Mr. Aleksander Pära.
Mr. Väino Tiikjärvi.
Mr. Viktor Vallaste.

reasons for this is the more or less open sabotage of the Russian workers who refuse to exert themselves; some of the POWs were hated by their Russian co-workers for working too hard, as increased output by some workers usually results in an increase of the output quota for the same pay.

In addition to the two large camps there were several small ones in Andzharo-Sudzharsk: one holding 300-400 Estonians, one for Volga and Caucasus Germans and a women's camp housing 400-500 young civilian girls from East Prussia, who had been deported without any legal hearing and worked in the mines at the same jobs as the men. Despite all the added hardships these girls had to undergo as compared to the men, their morale was highest of all among the prisoners: they kept up their spirits even in their hopeless predicament, were clean and tidy, etc., which cannot be said about the men who gave way to despair much more easily. The witness said, he will never believe again that women are the weaker sex.

SPEAK ENGLISH CORRECTLY

MÄRKMEID INGLISE KEELE STIILI KOHTA

By Dr. ILMAR TAMMELO

Valitseb arvamine, et stiiliküsimused ei kuulu öieti enam võõrkeele õppimise probleemide hulka, vaid need küsimused moodustavad probleemi ainult neile, kes soovivad võõrkeele oskuse omandada teatavat meisterlikkust: hakata kirjutama selles romaani või luuletusi või pidama kõnesid. See arvamus ei pea päriselt paika. Teatavate stiilnõuete mittemõistmine või mittetähelepanemine teie keele tarvitamise ka igapäevases elis kohmakaks või isegi pensiks. Võõrkeelt kõnelevad välismaalased, kui nad ei pea silmas selle stiilipõhimõtteid, mõjuvad välismaalastlikele ka, kui nad vastava võõrkeele sõnavara, grammatika ja hääldamise suhtes on muudugi hästi kodus.

Inglise keelse stiili alal tuleb eelkõige märkida seda asjaolu, et inglise keele sõnavara on ühtlasi anglosaksi, teisisõna ladina-kreeka päritoluga. Ühe ja sama mõiste tähistamiseks on väga tihti kaks või enam erinevat päritoluga sõna. Näiteks: 'handwriting' ja 'chirography' (käekiri), 'talk' ja 'conversation' (vestlus), 'skill' ja 'proficiency' (osavus), 'building' ja 'edifice' (ehitis), 'to happen' ja 'to transpire' (juhtuma), 'to grasp' ja 'to comprehend' (haarama, mõistma). Üldpõhimõtelistelt võib öelda, et anglosaksi päritoluga sõnad on teatavasti intiimsus, osavus, ja nad sobivad paremini ning on eelistatavad kõnekeeleks. Ladina-kreeka päritoluga sõnad kuuluvad rohkem kirjalikku keeletarvitusse, eriti aga teaduslikku või piduliku laadiga keelde. Nimetatud põhimõtte on ainult orienteerumiseks, antud seisukoht. On ladina-kreeka päritoluga sõnu, mis väga hästi sobivad kõnekeelde ja on seal isegi asendamatud, näit.: 'to compare' (võrdlema), 'possibility' (võimalus), 'same' (sama), jne. Teisalt on anglosaksi päritoluga sõnu, mis väga hästi sobivad ka teaduslikku ja pidulikku laadi keelde. Näiteks sobivad ülalmainitud anglosaksi päritoluga sõnad kõik sinna. Silmas pidades ülaltoodud üldpõhimõtteid, on inglise keele õppijal vajalik elavas kõnes ja kirjas tähele panna, milline sõnavara leiab kuskil tarvitamist. Niiviisi omatakse varsti õige vaist sõnade

stiilistikult õigesti tarvitamise kohta. Raamatute, eriti sõnaraamatute õpitud sõnade tarvitamisega tuleb olla ettevaatlik. Neid on soovitatav tarvitada julgesti ainult siis, kui on kuulnud nende tarvitamist vastavas mõtteses ja vastavas olukorras võõrkeelt rääkijate pärismaalaste poolt.

Eritähelepanu nõuavad sõnad, mida peetakse inglise keeles arhaisemideks, s.o. keeletarvituse vananemuseks. Ei või öelda, et need sõnad oleksid oma väliskujult või oma tähenduselt alati ebaostatav-kohased või ebasobivad praegusel ajal. Keeletarvitus ja keeletarvitajad on neid mõnikord põhjendamatult kõrvale heitnud. Mõnede sõnade suhtes esineb unenõuorienteerumist ja nad on kujunenud või kujunemas isegi modernismideks. Üheks niisuguseks sõnaks on 'said' sõnade 'above mentioned' ja 'afore mentioned' (mainitud, eelmaintitud) tähenduses. Seda sõna tarvitati nimetatud tähenduses ajal, mil inglased hakkasid koloniseerima Ameerikat. Ameerikas tarvitatavasse inglise keelde jäi see sõna piisima ja on kandumas nüüd tagasi Inglismaal kõneldavasse inglise keelde, kus ta oli vahepeal muutunud arhaisiseks ja jäänud tarvitusse vaid juriidilise keelde, mis Inglismaal on arhaisem ja kohmakam kui kuskil mujal. Kui sõnavaralised arhaismid on heakõlalisel, lühikesed ja nad võimaldavad sõnatähtsuse täpsemat ja ühemõttelisemat edasiandmist, siis pole nende tarvitamise vastu kirjas, eriti kõrgstiilistest kirjalauetust, palju gelda. Tuleb olla ainult ettevaatlik nende ohtra tarvitamisega. Ohulistest arhaismistest olgu mainitud 'albeit' (= 'although' - ehk küll, ehkki, kuigi), 'erstwhile' (= 'former'-endine, omaaegne), 'well-nigh' (= 'almost'-peaaegu, ligilähedaseks), 'withal' (= 'moreover', 'at the same time' - pealegi, ühtlasi), 'thereof' (= 'of that'-selles), 'whither' (= 'where'-kuhu), 'thither' (= 'there'-sinna), jne.

Stiiliprobleemi moodustavad ka n.n. slängi-ek argo väljendid. Need väljendid kuuluvad peamiselt teatava rahva- või elukutselise erikeelendisse. Nii esinevad sõdurite, kooliõpilaste, kurgitegijate, meremeeste jne. argood. Teatavalt slängiväljendid on kujunenud aga üldtarvituslikuks, nii et neid ei saa eriti siduda teatava inimrühmitusega: nad on omistatavad ühele kogu keelele ja kogu vastavale keelt kõnelevale rahvale. Slängiväljendid, mis on enam või vähem üldtarvituslikud on näiteks 'big

shot' (tähtis tegelane), 'fair dinkum' (suurepärase, haruldase hea, väärtuslik: austraalia slängi kuuluv sõna), 'pep' (energia, jõulisus, tarm: ameerika slängi kuuluv sõna), 'to chew a rag' (millegi üle püsivalt järele mõtlema, millegi kallal korduvalt purema), 'spit it out' (räägi, avalda seda julgelt, kohe jne. Väita seda, et slängiväljenditest tuleks haritud ja viisakal inimesel ilgi juhul loobuda, oleks liigi kaugeleminemine. On sündsaid slängiväljendeid ('fair dinkum', 'pep') ja ebasündsaid ('to chew a rag', mis tähendab sõnasõnalt kaltsu närima; 'spit it out', mis tähendab sõnasõnalt: sülg se välja). Kõrval heita tõsisest kõnest tulevaid muudugi ebasündsaid tähenduse või kõrvalmaiguga slängiväljendeid. Sündsaid tähendusega slängiväljendid sobivad väga hästi teatavasse ebaformaalsesse, kodusse kõnetarvitusse.

Inglise keele lauseväljendusele ja lauselistele väljendustele on omane lihtsus, selgus ja ülevaatlikkus. Prantslaslikud elegantsiaotused ja sakslaslikud raskepärased keerutused on inglise keele stiilile võõrad. Seepärast tuleb hoiduda heas inglise keele stiilis liiga pikkadest lausetest ja liiga ohtrast täiendite tarvitamisest põhiosa ees või taga. Halba stiili tähendab ka vähetarvitatud ja vähetuntud sõnade liiga ohtra ja põhjendamatu tarvitamine.

Inglise keeles ei ole tarvis peljata sõnaga 'I' (mina) lausete algmist. Teatavasti on inglise keele normaalse lausejärjestuse: alus-geldis-sihitis-määrused. Et 'I' esineb alati aluselena, siis on selle sõnaga lause algamine täiesti loomulik, ning ei tähenda sugugi enese isiku (enese mina) esiletõstmist. Pole tarvis karta ka, et sõnade 'and', 'that', 'which' jne. ohtra tarvitamine tähendab halba stiili. Nad kuuluvad normaalsele inglise keele lause juurde ja nende ärajätt torkab rohkem silma ja tundub rohkem ebakohasena kui nende ohtra tarvitamine. Hea stiili juurde kuulub loomulikult aga alati teatav tagasihoidlikkus, teatav tasakaal. Seda rikub peorduda kirjalikult Dr. Ilmar Tammelo poolle, kes vastab esitatud küsimustele kirjalikult. Address: 74 Shirley Rd., Wollstonecraft, Sydney, N.S.W.

Eestlane lavadekoraatoriks

Sydneys Pitt tänaval asuvas teatris Palace on juba üle kümne aasta tegutsenud "Two Mrs. Carrillos", milles primadonnaks Viini lavataht Elizabeth Bergner ja lavastajaks tuntud lavastaja dr. Zinner.

"Daily Telegraphi" 26. juuni numbris, kus lavastuse kohta arvustavalt sõna võeti, mainiti ka kiitvalt lavadekoraatorina ja dekoraatori, eestlase kunstnik Enn Lemits'i nime. Austraalia teatri kombe kohaselt on ka mainitud tükki lavastamisest võõrsilt külastajatele kohalised jõudude komplekteeritakse. Olgu muide mainitud, et dr. Zinner on tuntud ja väga mõndik lavastaja, ning tema hinnangut meie kunstniku valmis- tatud lavadekoraatorile tuleb võtta kui kaaluva tähendusega asjatundja tunnistust.

Enn Lemits oli teatri juures tegev juba kodumaa, töötades Töölisteatri näitlejana ja nii otsis ta kahe aasta eest ka siin jälle ühendust teatriga. Teatrimine on ka kunstniku alikaasa, end, näitlejana Jüa Viire "Estonian".

Enn Lemits sündis Rakveres 13. sept. 1907. a. Lõpetas Tallinna Rakenduskunstikooli 6. aastase kursuse 1942. a. aiaarhitektuuri alal. Tundis

huvi ka kujutava kunsti vastu ja õpis mainitud kooli õppejõudude skulptor prof. V. Melliku, kunst. Nymanni ja A. Jannseni—eriti viimase juhatusel maalimist. Kodumaa oli tegev aialandusarhitektina, töötades kaasa Toompää ja Kadrioru losside iluadeade kujundajana. Tema looming puhtal kujul oli Oru lossi iluad—eriti kivitamlaad.

Peale pagulasaastate Saksamaal peatus Pariisis ja Tahiti saarel, kus eriti viimasel leidis tänuväärset materjali maalimiseks. Austraaliasse saabus maabumisooga 1947. a., olles nii üheks esimeseks uustulnukaks eestlaseks sellel mandril. Teoses alul 2 aastat vabakutselise kunstnikuna. Tema viljelusalaks on õlima ja monotüüpi, aga on samal ajal tegev ka rakenduskunstnikuna puumükerduse ja vasevoolimise alal. Hilisemast loomingust oleks nimetada: "Etiüdi balletti"—monotüüpi, Sydney vaateid ja maastikke—õli. Müügis on tööd välja pandud Morley ja Dorda Kunstide Galleriis St. James Building Elizabethi tänaval.

Loova kunstnikuna on jätkunud Lemits'i tegevus kogu aeg, niipalju kui selleks teenistuskohast võimalusi on annud. Palgalise lavadekoraatorina on tegev olnud pidevalt viimased kaks aastat.

Pili.

Üpulate kahjud enam kui 2 milj. naela

Asjaomaste asutuste poolt teostatud vaatlused tõendavad, et juuni kuu raskete sademete tagajärjel tekkinud uputusel New South Walesi osariigi kirde osas on põhjustanud raskeid majanduslikke kahjusi. Senuce kokkuvõtte järgi hinnatakse kogu kahju kaugelt üle miljoni naela. Põllumajanduses said ühelejuutatud pindalade (tõttu eriti raskel kannatada karjakasvatajad ja kõõviljajad kasvatajad. Külli ühelejuutuste all kannatasid raskelt ka raudteed ja maanteed, mille korraldamine nõuab nädalatepikkust tööd.

Rasked sajud on NSW ranniku piirkonnas jätunud ka juulis. Eriti raske vihm täna Sydneyn ja ümbruskonda pühapäeval, 23. juulil, mil päeva jooksul sadas ligi 5 tolli (4,76) vihma, see on peaaegu sama palju kui on Sydney harilik juuliku keskmine

LUGEJAD KIRJUTAVAD

Toimetusele on saabunud rida kirju, kus kurdetakse meie kaasmaalaste keskel kohati esineva liigse joomise üle. Kuigi meie arvates see nähtus ei esine massiliselt, avaldame siiski alljärgneva kirja.

Toim.

Ma ei tea, kas see on sõja-aastate mõju või on siin tegemist isiklike kalduvustega, kuid pean küll ütleva, et joomise ja laaberdamisega on mindud meil üle püri. Ei saada korraldada ainustki suuremat koosviibimist ega pühitsetud rahvustiku tähtpäeva, kus mitte ei esineks joobnud inimesi, kes sageli saavad hakkama korraldusmiste. Lõuna-Austraalia pealinnas on asi isegi niikaugele arenenud, et eestlastele ei ürita enam saali rahvuslike tähtpäevade pühitsemiseks. Valis- eesti lehtedesse lanseeritakse sõnu- meid näiterupi ellukutsumisest, kuid kohapeal lõpeb algatus vaid esimese prooviga ja jällegi on põhjuseks liigne pudelise vaatamine.

Kas siis tõesti meie inimesed ei suuda ennast niipalju kokku võtta, et en- nast kultuurinimeste kumelil pida- da. Pangem käsi südamele ja tunnis- tagem avalikult, et joomine ühes kaasa käva laaberdamisega ja mür- geldamisega on omane narvatagusele laiale esinoolumele. Ja sealt kaudu on see aastakümnete jooksul meie inimes- tesse imbutunud. Lääne-Euroopas joo- mist sellisel kujul enne sõda ei tuntud. Ainult sõda oma moraali lagastava mõjuga on põhjustanud alkohoolikute arv üldsuu kõigil. Meie immigran- tide kohutuseks on sellest pahest üle saad ja eesti naine eest hää seista. Kui asjaosalised ise oma pahelisest kaldu- vustast võitu ei saa, siis ei jää teist teed kui et seltskond peab neid boikotee- rima. Vastutavad isikud peavad aga oma üllalpidamisega teistele esekuju andma.

H.V.

vihmahulk. Selle tagajärjel tekkisid mitmel pool äärelinnas uputused. Ko- huti tõusis vesi tänavail kuni nelja jalani. Ka tuntud eesti leivatöösturi G. Kübera töökoda Matravilles Bunne- rongi teel ujutati üle nelja jala süga- vuselt, mille tulemusena musta leiba eelistavad kaasmaalased jäävad nel- jaks päevaks leivata. Tornivee kanalivõ- lund kandis kaasa 13-aastase poisi, kes tõenäoliselt uppus.

Gwidrid jõe ülejuutuse tagajärjel eraldati Moree linn ümbruskonnast. Oletatakse ruhandete kariloomade hukkumist.

ÜKS DP-ST PETTUR

Ameerika lehed avaldasid hiljuti sõnumi "DP-st, kes pettis abistamiste- gelasi." DP nimi on "Ülo Uustalu". Mecs on välja petnud ühel kiriku- telasest 35 dollarit, kadudes selle peale New Yorgist. Samalaadsete pet- mistega on ta hakkama saanud Chi- cago ja Bostonis, "võttes õnge" ko- halikke eestlasi. Nagu teatub "Stock- holms Tidningen Eestlastele", on Ü. Uustalu varemalt ka Rootsis samal viisil "arstenud." Kui Rootsi politsei mees tahis kiinni võtta, olevat ta sõit- nud lennukil Venezuelasse.

Viimaste teadete järgi on Ülo Uus- talu oma uueks elukohaks valinud Austraalia. Hoiatame eestlasi selle "kuulsas kaasmaalase" eest.

NICO VAN BERT

26 Moonee Street, Ascot Vale, W.2., Melbourne, Vic.

SÕNASTIKUD, ÕPPERAAMATUD, TEADUSLIK KIRJANDUS, LASTEKIRJANDUS, AJAKIRJAD

eesi, leedu, rumenia, bulgaaria, vene keeles.

Lähema informatsiooni saamiseks palume meile kirjutada.

OTSIN INFORMATSIOONI

suur. L. Reisenbuck-Laasi kohta. Teada- tada: T. Rac, 259 Canterbury Rd., Revesby, NSW.

Kaasmaalastele soodsalt tingimustel müün üldtuntud nimega RAADIOAPARAATE (Phillips, Krisler, His Masters Voice, Breville jne)

AKKORDEONE, ÖMBLUSMASINAID, PESUMASINAID, KÜLMUTUSKAPPE (refrigerators) TOLMUIMEJAID.

Soovitava eseme toon kohale ja demonstreerin ka väljaspool Sydneyn Kohaletoomine tasuta. Järele maks (alates 6/- nädalas). Üldine garantii.

Toimetusele saadetud kirjandust

"Võitjate" Nr. 1, 1950.

Toimetanud Voldemar Ruus. Illust- reerinud Endel Kõks ja Kalju Kiibits. Trükitud Gutenbergi trükkikojas Hei- delbergis, U.S.A. toonits Saksmaal, 40 lhk.

Sisu: Saateks. Harri Asi:—Võitleja sõnad—luuletus. Karl Talpak:—Vaba- dussõja tähistel. Kalju Lepik: Kün- lakuu õel—luuletus. Prof. Karl Inno: Eesti geopoliitiline asend.—Elmar Lip- ping: Tänapäeva puunarmee. H. Jaan- son: Aatom-energia ja tuumikpöle- mine.—x—: "Nordstern" ... S.O.S. ... Kalju Lepik: Kisendad, kodumaa!—luuletus. Elias Kasak: Meie sõjameeste vintuutsi. Väljavõte "La Tribune de Geneve"—Kuidas N.K.V.D. kasutas U.N.R.R.A.-l. Jakob Ristso: Mõte- lised invaliididepeaja loomiseks. M. Jaanson: Invaliid—luuletus. Johan Holberg: Avita mind, oh Issand! El-

RUTAKE KORJANDUSLEHTEDE TAGASISAATMISEGA!

Käimasoleva korjanduse teostamisel eesti naisvõimlejad Euroopa- tärne heaks on osa "Meie Kodu" ja "Orto" esindaja poolt välja saadetud korjan- duselehti veel tagastamata. Arvestades algatuse kiiret iseloomu, palume kor- jandusega kiirustada ja lehed ühes kogitud summadega esimesel võimalusel tagasi saata.

Ärgen unustagem, et meie kiirest algatusest võimelejad Euroopa- tärne õnnestumine!

USUÕPETUSE RAAMATUID.

Laur-Arumäe "Usuõpetus algkoo- lile" saadeti Balti Humanistide ühin- gu kirjastuse Eesti Raamatu poolt Rootsis tasuta väljajagamiseks eesti täienduskoolidele Austraalias. Raama- tud saadeti koolidele välja.

EESTI SELTS "EESTI KODU LINDA"

141 Campbell St., Sydney. palub Teie lahkelt osavõttu laupäeval, 19. august 1950. Seltsimaja 10-aastase juubeli puhul korraldatavast segases- kavaga

JUUBELIÖHTUST

algusega kell 7 õhtul. Kaasagevad — Hr. Jaan Mürk, seltsi segakoor, solistid, meeskvarrett, rahvatantsijad, jne.

Piletite eelmüük ja laudade etteel- limine alates 5. aug. k.a.

JUHATUS.

ISKUT, KES JAANIÕHTULT KAASA VÕTTIS

khakivärvi vihnamantli, palutakse see tagasi saata aadressil—Erik Kerjan, 23 Fletcher St., Marrickville.

RAAMATUID JA AJAKIRJU

on Sydneys müügil Eesti Maja kõr- val asuvas eesti kaupluses "Baltic Delicatessen" 143 Campbell St.

Sydneyn Eesti Selts "Eesti Kodu Linda"

järekorraline

KOHVIÖHTU

on pühapäeval, 30. juulil kell 6 õhtul. Juhatuse.

SYDNEY EESTI MAJAS

korraldatakse

TANTSUÖHTUID

korrapäraselt igal LAUPÄEVAL.

KELL 8 ÕHTUL.

lõpp kell 12 öösi.

mar Lipping: Soome Talvesõda. Jüri Kork: Seitse päeva. Heinrich Leitaru: Tänaest hõmmesse. Kalju Lepik: Nägemus—luuletus.

Avaldatud artiklite autorid on va- rem üldiselt tuntud. Sisu huvitav ja mitmekesine. Kahju ainult, et ajakirja levitamiseks Austraalias pole saa- detud.

UUED "KOIDIKUL" NUMBRID

Vaimulik ajakiri eestlastele. Nr. 3. 2. aastakäik. Mai—Juuni 1950. Sisu: V.V.: Rändur, seisata! Naime: Nelipühiks. Jaan Peipmann: Üks pilk taevasse. Naime: Üksildussaares. —x—: Täna. K. Kaups: Tunnustähti. —x—: Ma tõusen üles. M. Krimm: See õnn on suur. D. Kanarip: Igatus. K. Busch: Suurim taevariigis. TK: Jeesus külas. Karl Kaups: Lapsi sünnitav- kivid. —x—: Aegsasti. V.P. tõlge: Kullakaevandus. J.T.: Pärandus vane- matelt. P. Sk.: Kiirgav sõda. Eder Sirotkin: Pilte Egiptuse misjoni põl- lult. Evald L.: Calpurniat Portlandi.

Nr. 4. 2. aastakäik. Juuli—August 1950.

Sisu: . . . n: Mälestusmail. —x—: Külv ja lõikus. Jaan Peipmann: Ju- mala rohuad. A. Oengu — Juhandi: Kui heinamaa laulis. E. Hansar: Pime- dusest valgusse. M. Krimm: Nägin pisarate merd. Tõlge: ingl. k.: Kolonel peab sõna. Joh. de Heer: Nagu Noa päevil. Dr. O. J. Smith: Arnu imed.

A.K.: Armastad sa mind? (sõnad nootidega) ja Oh tule Jeesus! (sõnad nootidega). Mitmesugust.

Mõlemad numbrid 20 lhk. Paljun- datud rotaatoril. Kaas käisiti joomis- tatud, Kiri selge ja hästi loetav. Üldine—maitekad ja tehniliselt õnnestunud väljaand. Numbri hin- naks 1/6. Väljaandjaks Sydneyn Eesti Baptisti Kogudus.

ÕPETAJA STOLZI AMETI- JUUBEL

Pühapäeval, 16. juulil s.a. pühitses oma 25. a. ameti juubelit Sydneyn luteri koguduse õpetaja R. Stolz. Sel puhul toimus Goulburni tänaval luteri kirikus pidulik jumalateenistus, mil- lest võtsid osa juubilaria ametivema- lidurite õpetajad.

Õp. Stolz on eestlaste ringides tun- tud vastutuli liik inimesena, kes on kõigiti pühitud uustulnukaid aidata. Nii on tema kaasabil mitmed eestlased leidnud endale korterid.

MELBOURNEIST

22. juulil laulatati õpetaja Stock- holmi poolt St. John'i kirikus Alek- sander Kiil ja Anneli Liin. Aleksan- der Kiil oli kodumaa Kiil'i paadi- tööstuse kaasasunikus.

KIRIKULIKE TEATEID

SYDNEY EESTI EV.-LUTERIUSU JAANI KOGUDUSE JUMALTEE- NISTUS on pühapäeval, 30. juulil k.a., kell 7 õhtul 90 GOULBURN STREET LUTERIUSU KIRIKUS.

Järgmine Koguduse koosviibimine on Koguduse saalis 760 George Str., Sissekäik "Parker Lane'st" pühapä- val, 30. juulil kell 4 p.l., Samal päeval kell 2.30 p.l. peetakse sealsamas Kogu- duse juhatuse ja Nõukogu koos- olek.

On soovitat, et kõik luteriusulised eestlased Koguduse liikmeks astuksid. Uusi Koguduse liikmeid võtab kogu- duse õpetaja vastu.

Praost Fr. Stockholm, SR.

Sydneyn Eesti Ev.-Luteriusu Jaani Koguduse õpetaja.

MEIE KODU.

Austraalia eestlaste nädalaleht. Peatoimetaja Juhani Viilang. Vastutav toimetaja ja litsentsiaat Ilmar Randma.

Toimetus ja talitus: Estonian House, 141 Campbell St., Sydney, N.S.W. Telefon MA 8009.

Üksiknumbri hind sh 1/-. Aadressi muudatused sh 2/-. Tellimishinnad: 3 kuud sh 13/-. 6 kuud sh 16/-. 12 kuud sh 22/-. Kuulutus hinnad: sh 10/- toll, tektis 50% ja esiküljel 100% kallim. Omaste—ja töötamise, ning korteri otsimise ja korteri pakumise kuulutused 6 d. sõna.

Publicity (1938) Press Pty. Ltd., Regent St., 71-75 Sydneyn.